

Rätt till heltid för barn vars föräldrar är föräldralediga enligt föräldraledighetslagen

Kommunfullmäktige har gett utbildningsnämnden i uppdrag att utreda möjligheten att även barn till föräldralediga ska omfattas av rätt till heltid på förskolan.

Enligt Skollagen har barn vars föräldrar är föräldralediga med yngre syskon rätt till förskola minst tre timmar per dag eller 15 timmar i veckan då (8 kap 6 §). I stadens nuvarande regler för intagning och plats i förskola och pedagogisk omsorg (kap. 5) har vårdnadshavare rätt till plats om maximalt 30 timmar per vecka fördelade under 4 eller 5 dagar och mellan klockan 8-9 och 14-16. Vidare framgår av stadens regler att förläggningen av tiden regleras terminsvis och att förändringen av vistelsetiden träder ikraft en månad efter syskonets födsel. Det innebär att Stockholms stad redan idag erbjuder barn till föräldralediga längre vistelsetider på förskolan än skollagens krav om 15 timmar i veckan.

För att utreda denna fråga har förvaltningen skickat ut enkäter till samtliga stadsdelsförvaltningar och till referensgruppen för fristående förskolorna med frågor om vilka konsekvenser rätt till heltid för barn till föräldralediga skulle få och hur de anser att förslaget påverkar barnen, föräldrarna och den egna verksamheten.

Förvaltningen har även samlat in relevanta data¹ för att göra en bedömning av hur förslaget påverkar de organisatoriska förutsättningarna för verksamheterna.

Resultat av enkäter

Förvaltningen sammanställning av enkäterna visar att de flesta svaranden ser både för- och nackdelar för såväl barn, föräldrar som för verksamheterna. Av svaren framgår att de vanligaste fördelarna som nämns vad gäller barn och föräldrar är möjligheten till kontinuitet i trygghet och undervisning för barnen, den kompensatoriska faktorn som förskolan kan spela för barn från socioekonomiskt utsatta områden samt möjligheten till flexibilitet vad gäller hämtning och lämning för föräldrarna och den minskade administrationen/byråkratin² som det medför för föräldrar. De nackdelar som tas upp i svaren är risken för sämre anknytning

¹ Uppgifter hämtade från stadens administrativa system BOSKO och från Områdesdatasystemet (ODS).

² Idag finns möjlighet för föräldrar att ansöka om utökad vistelsetid p.g.a. särskilda skäl eller för att föräldrarna inte är föräldralediga utan, studerar eller arbetar

mellan barn och föräldrar och att barnen skulle få långa vistelsetider på förskolan.

När det gäller konsekvenser för verksamheten framgår att några av de svarande ser fördelar i den minskade administrationen/byråkratin och i möjligheten till kontinuitet i barngrupperna och i den pedagogiska verksamheten.

Ett tydligt mönster i svaren är att samtliga svaranden har uppgett att förslaget skulle innebära negativa konsekvenser på de organisatoriska förutsättningarna, i form av krav på högre personalresurser, ökade kostnader och större barngrupper under en längre period av dagen.

Beräkning av antalet barn som omfattas av förslaget

För att få en bild av hur de organisatoriska förutsättningarna skulle påverkas har förvaltningen därför valt att analysera hur många barn per årskull som omfattas av förslaget och hur dessa fördelar sig på förskolenivå. Förvaltningen vill framhålla att en beräkning är svår att göra då många faktorer påverkar, varför en begränsning måste göras i de uppgifter som används för att förenkla beräkningen. I den beräkning som presenteras har förvaltningen utgått från uppgifter föregående år. I beräkningen har förvaltningen vidare utgått från antagandet att antalet födda barn per år är likställt de kommande åren som för år 2015. Förvaltningen har vidare utgått från antagandet att det vanligaste är att nyfödda barn som har syskon oftast har *ett* syskon i förskoleåldern.

Av förvaltningens uppgifter framgår att det år 2015 föddes cirka 13 000 barn i staden. Av dessa barn har cirka 5 000 barn ett eller flera syskon som går i förskola. Utifrån antagandet att dessa nyfödda barn har ett syskon i förskoleåldern så innebär det att begränsad vistelsetid gäller för cirka 5 000 av totalt ca 52 000 förskolebarn i staden. Om man fördelar dessa barn på antalet förskolor i staden (cirka 1260) så skulle det handla om cirka 4 barn per förskola. Förutsatt att varje förskola i genomsnitt har fyra avdelningar så innebär det att förslaget omfattar cirka 1 barn per avdelning.

Beräkning av antalet förskolebarn med syskon	Antal
Antal barn födda 2015	13000
Antal förskolebarn med syskon födda 2015	5000
Antal förskolor	1260
Antal förskolebarn med syskon per förskola	4
Antal förskolebarn med syskon per avdelning beräknat på 4 avdelningar	1

Förvaltningen vill framhålla att den beräkning som redovisas är en genomsnittlig beräkning och har inte för avsikt att ge det exakta utfallet för hur många förskolebarn som förslaget omfattar. Det bör exempelvis nämnas att hänsyn inte har tagits till befolkningstillväxten och till att det naturligtvis finns nyfödda barn som har fler än ett syskon i förskolåldern. Förvaltningens bedömning är dock att de nyfödda barnen med flera syskon i förskolåldern inte utgör en sådan stor andel att beräkningen skulle påverkas nämnvärt.

Antalet förskolebarn som omfattas av förslaget fördelar sig vidare praktiken inte heller jämt mellan samtliga förskolor. Sådant som förskolans storlek och antalet barn som föds i närområdet påverkar huruvida en enskild förskola kommer att ha flera eller inga förskolebarn med nyfött syskon. Förvaltningen bedömer dock att de redovisade uppgifterna ändå ger en relevant bild av hur de organisatoriska förutsättningarna i verksamheterna kan påverkas av förslaget.

Förvaltningens bedömning och förslag

Förvaltningen bedömer att rätt till heltid för barn med nyfött syskon skulle gynna deras lärande och utveckling och ge dem möjlighet till större kontinuitet i ett pedagogiskt sammanhang. Även barn vars trygghet och utveckling och lärande gynnas av att vistas i förskolan ges genom förslaget möjligheten att få ta del av förskoleverksamheten i samma utsträckning som tidigare.

Förvaltningen kan konstatera att förslaget kommer att leda till att fler barn går heltid i förskola och därmed kommer att ha längre vistelsetider. Förvaltningens bedömning är dock att de organisatoriska förutsättningarna inte förväntas påverkas allt för kraftfullt med hänvisning till de uppgifter som tagits fram gällande antalet barn som förslaget omfattar och hur dessa fördelar sig på förskolenivå.

Om rätt till heltid införs för barn till föräldralediga förväntas vistelsetiderna i barngrupperna öka på förskolorna och därmed kommer personalresursen troligtvis att behöva ökas därefter. Med hänvisning till antalet barn som omfattas av förslaget bedömer dock förvaltningen att antalet barn som får utökad vistelsetid på varje förskola inte kommer att kräva omfattande personalförstärkning utan detta kan i många fall lösas med befintlig personal.

Förvaltningen gör även bedömningen att införandet av rätt till heltid för barn med nyfött syskon medför ökade kostnader för vissa förskolor men att kostnaden kan anses hanterbar med hänvisning till antalet barn som verksamheterna påverkas av. Det är också viktigt att lyfta fram att stadsdelsnämnder och fristående huvudmän redan idag ersätts med en heltidsschablon för de barn som går deltid. Detta innebär att kostnaden för staden inte kommer att öka, utan förblir oförändrad. Vidare följs den begränsade vistelsetiden för barn med nyfött syskon av en hel del administration. Idag handläggs ca 5 000 deltidsavtal för barn som har begränsad vistelsetid på grund av nyfött syskon. Vidare handläggs många ansökningar om avsteg från begränsad vistelsetid. Ett införande skulle enligt förvaltningens bedömning därmed också innebära en minskad administration och byråkrati för såväl föräldrar som för förskolorna och förvaltningarna.

Förvaltningen vill även lyfta fram att ett införande av rätt till heltid inte heller kommer medföra att samtliga föräldrar utnyttjar denna rätt då möjligheten att gå deltid fortfarande kvarstår. Förvaltningens bedömning är att rätten till heltid möjliggör flexibilitet i hämtning och lämning för vårdnadshavare. Rätt till heltid skulle också innebära större flexibilitet och minskad byråkrati för föräldrar. Sammanfattningsvis är det förvaltningens hållning att barnperspektivet om barns rätt till heltid på förskola oavsett familjesituation och rätt till kontinuitet väger tungt i bedömningen.

Mot ovanstående bakgrund föreslår förvaltningen att rätt till heltid för barn med nyfött syskon införs. Förvaltningens förslag är därför att revideringar i stadens regler för intagning och plats i förskola och pedagogisk omsorg görs därefter. Förvaltningen föreslår vidare att revideringar i stadens riktlinjer för fristående förskola och pedagogisk omsorg uppdateras i enlighet med förslaget.